

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 2, 2017

Інститут інформаційних технологій і
засобів навчання
НАПН України
Відділ компаративістики інформаційно-
освітніх інновацій

МІЖНАРОДНІ ОСВІТНІ ОН-ЛАЙН ПРОЕКТИ, СПРЯМОВАНІ НА ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

У бюлетені надається стислий опис міжнародних освітніх он-лайн проектів для учнів

Сучасний стан розвитку освіти та технологій передбачає створення таких організаційно-педагогічних умов для учнів та педагогів, які б відповідали передовим здобуткам теорії та практики в науці та освіті, розвиткові інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і, водночас, базувалися б на основних цінностях громадянського суспільства, однією з основних характеристик якого є полікультурність.

Ми розглядаємо полікультурну компетентність як сукупність знань з культур інших національностей та віросповідань, здатностей та вмінь змінити свої ставлення, відносини і поведінку таким чином, щоб бути відкритим і гнучким до інших культур на практиці, готовність до толерантної та дружньої взаємодії з представниками різних культур і релігій.

Слід зазначити, що перетинання та взаємозв'язок різних культур у інформаційному суспільстві відбувається сьогодні у швидких та інтенсивних темпах завдяки ІКТ. Учні та педагоги, спілкуючись у віртуальному просторі, мають багато можливостей щодо виявлення власної культури спілкування, подачі відомостей та даних, створення та презентації ресурсів, в першу чергу навчальних. Спілкування учнів у віртуальній спільноті, під час реалізації міжнародних освітніх проектів пов'язано також з виявами їх власної культури. Таке поєднання потреб учнів з навчальними цілями, які ставить система освіти щодо формування їхнього полікультурного світогляду вимагає використовувати можливості начального середовища, в тому числі відповідних засобів та можливостей сучасних ІКТ.

Проект **“Меркурій”** (англ., *Mercury Project*) було реалізовано як дистанційний навчальний курс між двома школами в м. Орлеан (Франція) та м. Окленд (Мічиган, США)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 2, 2017

для використання нового підходу у вивченні французької мови та культури. Результатом проекту є створення ними власного курсу, який складається з відеоконференцій. Під час першої сесії, американські учні виступають з доповіддю на обрану дискусійну тему (наприклад, вибори Президента Франції), після чого відбувається обговорення англійською мовою. У другій сесії виступають учні з Орлеану, після чого питання їм задають американські учні французькою мовою. Найбільша кількість учасників однієї відеоконференції - 24 особи, кожен має мікрофон. Така форма роботи була визнана ефективною, її продовжують використовувати під час викладання курсу до цього часу.

Відеоконференція, організована американськими учнями з використанням сучасної інформації про події у політиці Франції, є важливим аспектом сучасної французької культури. Вона дає учням обох культур можливість зрозуміти як їх однолітки за кордоном сприймають політичні процеси та питання. Обмежена у часі відеозустріч дає можливість учням слухати та імпровізувати під час розмови з однолітками іншої країни.

Мета проекту **“Полікультурне розуміння – заявка на електронне навчання в освіті”** (англ., *“Intercultural understanding — e-learning application in education”*) полягала в розробці електронних навчальних програм для розвитку міжкультурного порозуміння та обізнаності серед учнів. В проекті, який реалізовувався протягом 2006 -2007 років, брали участь учні та вчителі 7-ми шкіл Фінляндії та 5-ти шкіл Південної Африки. ЗНЗ були відібрані за такими критеріями: різні мовні групи, вікова група учнів (13-16 років), комп’ютерні лабораторії, підключені до Інтернет, наявність основних мультимедійних засобів. Кожна школа зробила для себе вибір з трьох заданих тем, а саме: “культура”, “полікультурна комунікація” і “полікультурне взаєморозуміння”. В рамках проекту було створено електронний журнал як електронне періодичне видання для написання та публікації статей (відповідей учнів на поставлені завдання) в Інтернеті. Журнал може використовуватись як он-лайн, так і офф-лайн, це можливість публікувати статті, фотографії, малюнки, голосові кліпи й відеокліпи. Електронний журнал пов’язаний з медіа-бібліотекою, в якій учні можуть шукати змістовну інформацію на будь-яку тему, вони повинні обов’язково робити посилання на використані джерела. Технічна підтримка в електронному журналі була спрямована на забезпечення навчальної взаємодії та зворотного зв’язку між учнями за темами, з метою підтримувати участь, творчість, відповідальність і зацікавленість учнів, а також на виявлення потреб, що виникають під час реалізації проекту. Процес оцінювання планувався паралельно з процесом моніторингу, щоб проект можна було поліпшувати й корегувати в процесі впровадження.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 2, 2017

Керівник проекту К. Мейєр зазначила, що потрібно зробити свідоме зусилля під час навчально-виховного процесу, щоб подолати етноцентричні відносини і визнати культурні відмінності між націями та етнічними групами. Ефективна міжкультурна комунікація залежить як від мови та культурного сприйняття, так і пріоритетів тих, хто взаємодіє один з одним. Для досягнення належного полікультурного взаєморозуміння потрібна взаємодія з культурними та індивідуальними відмінностями, які передбачають визнання і прийняття існування культурного різноманіття.

Проект **“ІКТ як інструмент полікультурної та медіа освіти”** (англ., *The ICTime project*) реалізовувався протягом 2006-2009 рр. Координатором проекту був португальський Центр підготовки вчителів Руй Граціо (порт., Rui Grácio), партнерами виступили: румунський університет Бабес-Боляі (рум., *Universitatea Babeş-Bolyai*), польський відділ освіти із застосування комп'ютерів (пол., *Osrodek Edukacji I. Zastosowan Komputerow*), латвійський університет Даугавпілса (латв., *Daugavpils Universitate*). Основна мета проекту полягала у наданні вчителям, керівникам ЗНЗ, учням початкових і середніх шкіл, викладачів ВНЗ, представникам органів освіти методології з використання цифрових медіа в школах, що збагачує викладання полікультурної освіти. Під час реалізації проекту було проведено багато заходів з розвитку полікультурної освіти з використанням різних медіа (фільми, фотографії, текст, анімація, Інтернет та ін.), які вплинули на формування полікультурної компетентності та медіа грамотності. Організатори проекту звернули увагу на те, що навчання учнів полікультурності передбачає їх взаємодію з іншими культурами, а також спробу перетворити їх невпевненість, страх, неприйняття на відчуття безпеки, довіри, співчуття й співпереживання. Для цього не достатньо читати книги й слухати курси про розвиток різних культур, необхідно навчатися з людьми з інших культур та дізнаватися від них про їх культури. Медіа освіта допомагає успішно досягти рівня такого полікультурного контакту й сприяє розвитку полікультурної компетентності через критичне мислення. Висновок діяльності проекту – необхідно інтегроване викладання двох дисциплін – полікультурної й медіа освіти, а також включення їх в шкільну програму в кожну дисципліну, а не як окремий предмет.

П'ятнадцять освітніх організацій з 10-ти різних країн Європи взяли участь у проекті **“Підготовка шкіл до полікультурного навчального суспільства”** (англ., *Preparing schools for a multicultural learning society*), який фінансувався Європейським Союзом (програма Сократ). Проект було ініційовано в 2000 р. Міжнародною асоціацією

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 2, 2017

полікультурної освіти (англ., *International Association for Intercultural Education*), координував роботу навчальний центр Гелвей в Ірландії. Проект включав в себе ряд проектів, кожен учасник мав свою тему: “Створення безпечного навчального середовища” (Центр шкільних інновацій, Нідерланди), “Полікультурна освіта як частина розвитку школи, вирішення конфліктів” (Національний інноваційний центр для загальної освіти, Данія), “Комплексне навчання, ІКТ, громадянство (освіта дорослих)” (Полікультурний центр, Данія), “Роль вчителя, поліпшення якості” (школа Тесоума, Фінляндія), “Шкільне планування”, (Навчальний центр Гелвей, Ірландія), “Освіта прав людини” (Центр прав людини / Збережемо дітей, Ісландія), “Підготовка вчителів, ІКТ” (Трінті коледж, Ірландія), “Комплексне навчання” (Центр полікультурної освіти, Бельгія), “Впровадження пріоритетів освітньої політики” (Освітня рада Флеміша, Бельгія), “Професійний розвиток, роль керівників ЗНЗ” (Університет Падова, Італія), “Обмін учнями” (НДО “Інтеркультура”, Італія), “Роль вчителя” (школа Крістіанстад, Швеція), “Розвиток школи” (Університет Упсала, Швеція), “Інтеграція, білінгвальна освіта” (Фонд Сороса, Латвія), “Мультимедіа і полікультурній освіті” (Університет Аберта, Португалія). Кінцевим результатом проекту було те, що організації-учасники мали вчитися один від одного, обмінюватися своїми наробками, маючи на меті сприяння здійсненню різних місцевих проектів та заходів для розвитку школи.

Робота відбувалась на трьох рівнях:

- розробка плану заходів у рамках кожного з місцевих проектів;
- транснаціональне співробітництво між групами установ;
- координаційні заходи на європейському рівні.

Першим заходом на європейському рівні була розробка загальної робочої рамки. Вона включала в себе інструмент для аналізу процесів у школі і використовувалась всіма учасниками. Наявність такого документа був умовою для плідної співпраці між інститутами і школами, що працювали в різних контекстах. Ця рамка забезпечувала учасників і проект форматом, який дозволяв представити опис діяльності й давав можливість узгоджувати чисельні заходи на різних рівнях.

Рамка використовувалася для таких цілей: проектування моделі школи як частини процесу (само) оцінки; проектування моделі “ідеальної школи”; проектування моделі, де інновації можуть відігравати свою роль (наприклад, полікультурна освіта, впровадження ІКТ, створення безпечного навчального середовища); описання ряду заходів, які можуть бути реалізовані (наприклад, проекти з впровадження нового законодавства, які будуть

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 2, 2017

реалізовуватись в школі або поза школою); здійснення контролю за заходами, що відбуваються під час співпраці установ.

Розвиток школи включав у себе чотири рівня: клас, ЗНЗ, громада, дослідження. Для всіх рівнів були визначені цілі, зміст і форми роботи (таблиця 1)

Таблиця 1.

Приклад матриці організації навчального середовища ЗНЗ в рамках проектної діяльності

	Клас	ЗНЗ	Громада	Дослідження
Цілі	Розширення прав і можливостей учнів з малозабезпечених родин. Виховання самоповаги. Формування полікультурної та соціальної компетентностей. Виховання в учнів відповідальності за навчання	Покращення умов роботи ЗНЗ (незалежність від влади). Робота з різноманітністю. Створення безпечного навчального середовища	Встановлення партнерства "школа – громада". Поширення знання серед представників громади через інтерактивне спілкування	Дослідження можливості для розвитку власної шкільної політики через розвиток децентралізації
Зміст	Робота з стереотипами. Зміст навчальних програм базується на різних поглядах. Доступ до ІКТ. Спілкування з представниками різних культур. Поінформованість про права людини та її обов'язки. Безпека. Емансипація. Полікультурна освіта як частина громадянської освіти. Формування полікультурної компетентності. Вирішення та управління конфліктами. Формування різних вмінь та навичок. Включення ІКТ в навчальну програму та полікультурну освіту. Навчання учнів відповідальності. Самооцінка учнів.	Визначення школами їх власних пріоритетів. Вдосконалення навчальних програм для того, щоб навчити вчитися, формування полікультурної компетентності, вирішення конфліктів. Оцінювання освітньої політики. Дотримання мовної політики для полікультурних шкіл. Дотримання послідовності в плануванні.	Громада як ресурс для навчання	Дослідження питання розвитку мови, роботи з культурною спадщиною, роль релігії, питання гендеру, національності/раси
Форми	Вирішення та управління	Розвиток шкільної	Вирішення	Дослідження

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 2, 2017

роботи	конфліктами. Забезпечення рівного доступу до освіти для учнів з особливими потребами. Використання різних навчальних стратегій, які включають спільне навчання. Усвідомлення норм і правил поведінки. Організація комунікації незалежної та взаємозалежної. Використання самооцінки учнів пов'язувати з індивідуальним оцінювання учнів. Встановлення вчителями спостереження за поведінкою учнів в класі. Організація зворотнього зв'язку між учнями та вчителем. Включення ІКТ у спільне навчання. Включення ІКТ в полікультурну освіту.	політики. Організація заходів, спрямованих на розвиток школи, Організація підвищення кваліфікації вчителів, співпраці, дискусій та рефлексій. Розроблення програм для забезпечення особливих проблем, включаючи мовні. Підготовка тренерів. Організація процесу самооцінки та планування. Організація розроблення навчальних матеріалів, адаптація існуючих матеріалів до потреб школи. Забезпечення безпеки.	конфліктів. Ознайомлення батьків з цінностями школи. Взаємодія з громадою через заходи мистецтва. Робота з щоденниками учнів, з порт фоліо вчителів	щодо організації роботи класів, проведення самооцінювання. Розроблення інструменту для визначення культурної різноманітності в окрузі. Розроблення інструментів спостереження та самооцінювання для вчителів і шкільних інспекторів. Розроблення опитувальників
--------	--	--	--	--

“Спільнота – різноманітність – наведення мостів для спілкування у полікультурному європейському класі” (англ., *Community - Diversity - Communication Building Bridges in the Multicultural European Classroom*) – це проект з розвитку полікультурної освіти через мультимедійні засоби, який реалізовано в 2000-2003 рр. за фінансової підтримки ЄС у рамках програми “Сократ”. Проект мав на меті формування полікультурної компетентності, набуття знань, встановлення розуміння між багатомовною та полікультурною молоддю. В проекті брали участь три школи з Данії, Естонії, Словаччини. Проект надав можливості дітям з родині мігрантів і ромів підвищити самооцінку шляхом опанування розширеної мультимедійної навчальної програми. Цільову групу було сформовано з вікової категорії 14-24 роки. У кожній школі, що брала участь в проекті, було створено мультимедійний центр, які виступили основою для реалізації проекту та були його кінцевими запланованими результатами. Завдяки центрам створено веб-сайти, платформа для он-лайн зустрічей, домашня сторінка, що містить навчальні матеріали, CD-ROM, проводились конференції для вчителів.

Проект **“Телевізійні новини Європи”** (англ., *Television News on Europe*) – це проект з медіа освіти для ЗНЗ в Європі. Реалізовано протягом 2000-2003 рр. за

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 2, 2017

фінансової підтримки ЄС у рамках програми “Сократ” за участі шкіл та університетів з Німеччини, Естонії та Великобританії. Проект було спрямовано на сприяння міжкультурному взаєморозумінню і боротьбі з стереотипами щодо різних культур з використанням ЗМІ та телевізійних новин, зокрема. Загальна мета полягала в розробці концепції медіа освіти. Було визначено спеціальні сфери інтересів: процес відбору новин, політика ЄС та роль окремих країн ЄС в новинах. Результатом проекту були матеріали для навчальних модулів, брошура про загальні цілі, зміст і приклади новин на трьох мовах, телевізійні новини, підготовлені учнями, відео документування подій в проекті та веб-сайт.

Проект **“Мультікультурний міждисциплінарний підручник”** (англ., *The Multicultural Interdisciplinary Handbook (MIH) project*) було реалізовано протягом жовтня 2009 – вересня 2011 за фінансової підтримки Європейської Комісії (програма Коменіус), учасниками-країнами якого були Австрія, Франція, Німеччина, Італія, Польща, Іспанія. Метою проекту було створення і поширення посібника, цифрових модулів, навчального курсу для підготовки майбутніх і підвищення кваліфікації вчителів з історії та географії. Розроблені навчально-методичні матеріали допомагають вчителям і учням глибше зануритись в культуру іншого народу через вивчення географії та історії, мотивують учнів до вивчення іноземних мов. Посібник представлений он-лайн на шести мовах (<http://mihproject.eu/dissemination/handbook/>), ним можуть користуватись всі вчителі з історії та географії, які зацікавлені в розвитку полікультурної освіти, формуванні загальної європейської ідентичності в учнів. Цифрові модулі (<http://mihproject.eu/dissemination/digital-modules/>) доступні безкоштовно у вигляді відео подкастів, змістовних матеріалів (у форматі HTML), стандартних навчальних розробок (у форматі SCORM - IMS). Матеріали рекомендовано для використання в КОНС ЗНЗ, вони являють собою важливий внесок у розвиток цифрового освітнього контенту.

Використані джерела:

1. Іванюк І.В. Розвиток комп'ютерно орієнтованого навчального середовища в умовах полікультурної освіти учнів у країнах Європейського Союзу: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.10. «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті» / Ірина Володимирівна Іванюк. – Київ, 2016. – 251 с.

Матеріал підготувала: Іванюк І.В., к.пед.н., старший науковий співробітник

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 2 , 2017

Адреса: Україна, 04060, м. Київ, вул. Максима Берлінського, 9
тел./факс: (044) 440-47-03

<http://iitl.gov.ua>

e-mail: iitl@iitl.gov.ua